

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка
Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О.М. Лазаревського

Кафедра права, філософії та політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Протокол №1 від 28 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри проф. Чорний О.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчального курсу
«МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»
Спеціальність 081 «Право»
Галузь знань 08 Право

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права, філософії та політології.

Протокол № 1 від 28 серпня 2020 року.

Розробник програми : кандидат юридичних наук, доцент С.О. Віхров
Мова навчання – українська.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Обсяг навчальної дисципліни (денна форма)
Статус навчальної дисципліни: вибіркова	Загальна кількість годин: 90 Шифр та назва спеціальності 081 право
Рік підготовки: 3 Семестри: 5	Лекції (<i>теоретична підготовка</i>): 18 год. Практичні: 16 год. Самостійна робота: 56 год.
Кількість кредитів ECTS: 3	Вид контролю: залік.

Навчальний курс «Міжнародне приватне право» розрахований на студентів закладів вищої освіти спеціальності 081 Право з урахуванням наявності у них базового рівня знань (середньої освіти), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки бакалавра. Він побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні, законодавчі та практичні положення щодо правового регулювання відносин власності, зобов'язальних, шлюбно-сімейних, спадкових та інших приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом.

Навчальний курс „Міжнародне приватне право” являє собою спеціальний курс поглибленого вивчення інституту „Міжнародного приватного права” фундаментального курсу „Міжнародне право”, який вивчається студентами підготовки бакалаврів галузі знань 081 Право. Навчальний курс „Міжнародне приватне право” ґрунтується на загальних положеннях курсів „Теорія держави і права”, „Цивільне право”, „Конституційне право”, «Міжнародне право» має тісні зв'язки з відповідними положеннями інших навчальних дисциплін правового спрямування – „Міжнародне економічне право”, «Трудове право», „Господарське право”, „Римське цивільне право ” та іншими.

Курс «Міжнародне економічне право» розроблено для студентів IV курсу. На вивчення курсу відводиться 90 годин / 3 кредитів ECTS. Зокрема курс передбачає 18 годин лекційних занять, 16 годин практичних занять, а також 56 годин самостійної роботи студентів. Формою підсумкового контролю якості знань, навичок, вмінь студентів є залік у V навчальному семестрі.

Метою викладання навчальної дисципліни „Міжнародне приватне право” є ознайомлення студентів з теоретичними положеннями щодо правового регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом, вивчення ними основних законодавчих, міжнародних та інших нормативно-правових актів, які регулюють вказані відносини, набуття вмінь і навичок застосовувати отримані знання. Основними завданнями вивчення дисципліни „Міжнародне приватне право” є набуття знань, вмінь і навичок, що надають студентам можливість вільно орієнтуватися в правовому регулюванні приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом, вірно тлумачити положення вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів, а також користуватися ними у практичній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни „Міжнародне приватне право” є набуття знань, вмінь і навичок, що надають студентам можливість вільно орієнтуватися в правовому регулюванні приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом, вірно тлумачити положення вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів, а також користуватися ними у практичній діяльності.

2.ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Студенти повинні сформувані необхідні загальні та професійні компетентності відповідно до вимог освітньої програми:

Шифр згідно ОПШ	Компетентності
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу
ЗК2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
ЗК8	Здатність бути критичним і самокритичним
ЗК10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
СК3	Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи
СК5	Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права
СК7	Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: господарське право і господарське процесуальне право
СК8	Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права
СК9	Знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів
СК11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації
СК15	Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування
СК16	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення
СК 17	Здатність до застосування в юридичній діяльності системи норм господарського права, які визначають порядок та принципи організації і здійснення господарської діяльності
СК 27	Вміння аналізувати нормативні акти, якими визначається компетенція органів державної влади і управління

Бакалавр повинен знати:

- загальні положення щодо правового регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом;
- джерела (форми) міжнародного приватного права та загальні засади правозастосування;
- особливості правового регулювання відносин власності, правочинів та зобов'язань у міжнародному приватному праві
- особливості правового регулювання трудових, шлюбно-сімейних, спадкових відносин у міжнародному приватному праві;
- правові засади розгляду спорів у міжнародному приватному праві;
- стан основних проблем правового регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом.

Бакалавр повинен вміти:

- орієнтуватися у правовому регулюванні приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом;
- тлумачити відповідні положення вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів;
- проводити науковий аналіз, порівняння та оцінку міжнародних приватноправових явищ, обґрунтовувати власну точку зору;
- використовувати отримані знання у подальшій навчальній, професійній та іншій практичній діяльності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Загальні положення міжнародного приватного права. Поняття міжнародного приватного права, його предмет та система. Становлення та розвиток міжнародного приватного права в Україні та в світі. Історія науки міжнародного приватного права. Методи регулювання відносин в міжнародному приватному праві. Колізійно-правовий метод. Матеріально-правовий метод. Джерела (форми) міжнародного приватного права. Поняття та види джерел (форм) міжнародного приватного права. Міжнародні договори у галузі міжнародного приватного права. Внутрішнє законодавство держав. Правові звичаї. Судова та арбітражна практика. Доктрина. Концепція *lex mercatoria*. Уніфікація та гармонізація норм міжнародного приватного права. Вибір та застосування іноземного права. Колізійні норми у міжнародному приватному праві: поняття та структура. Види колізійних норм та основні формули прикріплення. Кваліфікація колізійної норми. Конфлікт кваліфікацій. Зворотне відсилання та відсилання до права третьої країни. Обхід закону. Встановлення змісту та застосування іноземного права. Застереження про публічний порядок та імперативні норми в міжнародному приватному праві. Взаємність та реторсія.

Тема 2. Суб'єкти міжнародного приватного права. Фізичні особи в міжнародному приватному праві. Загальні засади правового статусу фізичних осіб як суб'єктів міжнародного приватного права. Поняття та колізійні питання громадянства. Іноземці за законодавством України. Правоздатність іноземців в Україні. Дієздатність іноземців в Україні. Визнання іноземця безвісно відсутнім чи оголошення його померлим. Правове становище громадян України за кордоном. Юридичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права. Юридичні особи в міжнародному приватному праві. Загальна характеристика правового статусу юридичних осіб у міжнародному приватному праві. Поняття особистого закону юридичної особи. Правове становище іноземних юридичних осіб в Україні. Особливості правового статусу транснаціональних корпорацій. Особливості створення і діяльності офшорних компаній. Міжнародні юридичні особи. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права. Особливості участі держави в міжнародних приватних відносинах. Поняття та види імунітету. Законодавство України та міжнародні угоди з питань державного імунітету.

Тема 3. Право власності у міжнародному приватному праві. Особливості правового регулювання відносин власності у міжнародному приватному праві. Колізійні питання права власності. Роль принципів „закону місця знаходження речі” та „особистого закону” власника. Виникнення і припинення права власності та інших речових прав. Право власності та інші речові права на рухоме майно, що перебуває в дорозі. Правове регулювання іноземних інвестицій у міжнародному приватному праві. Правове становище власності України за кордоном. Інтелектуальна власність у міжнародному приватному праві. Міжнародно-правова охорона авторських прав. Основні міжнародні угоди щодо охорони авторських і суміжних прав. Промислова власність та її міжнародна охорона. Угода СОТ щодо торговельних аспектів прав інтелектуальної власності.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Правочини та зобов'язання в міжнародному приватному праві. Поняття та види правочинів з іноземним елементом. Форма і зміст правочину. Сфера дії права, що застосовується до правочину. Особливості колізійного регулювання договірних зобов'язань у

міжнародному приватному праві. Загальні положення зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Застосування Правил ІНКОТЕРМС у зовнішньоекономічних договорах. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів. Загальна характеристика угод СОТ щодо міжнародної торгівлі. Договір міжнародного перевезення вантажів, пасажирів та їх багажу. Поняття міжнародних перевезень. Міжнародні морські перевезення. Міжнародні залізничні перевезення. Міжнародні автомобільні перевезення. Міжнародні повітряні перевезення. Міжнародні річкові перевезення. Міжнародні змішані перевезення. Позадоговірні зобов'язання у міжнародному приватному праві. Поняття та зміст позадоговірних зобов'язань у міжнародному приватному праві. Загальні положення про деліктні зобов'язання в національних правових системах. Окремі деліктні зобов'язання в національних правових системах. Статут деліктного зобов'язання в міжнародному приватному праві. Деліктні зобов'язання з іноземним елементом у законодавстві України Колізійне регулювання деліктних зобов'язань. Особливості відшкодування шкоди, завданої іноземною державою. Представництво, довіреність та позовна давність у міжнародному приватному праві. Види представництва в міжнародному приватному праві. Колізійні та матеріально-правові норми щодо позовної давності.

Тема 5. Спадкові відносини в міжнародному приватному праві. Специфіка спадкових правовідносин міжнародного характеру. Основні колізії у спадкуванні за міжнародним приватним правом. Міжнародно-правове регулювання спадкових відносин. Міжнародні угоди і законодавство зарубіжних країн з питань спадкування. Спадкові права іноземців в Україні. Спадкові права українських громадян за кордоном. Правовий режим відумерлої спадщини у міжнародному приватному праві.

Тема 6. Шлюбно-сімейні відносини в міжнародному приватному праві. Особливості правового регулювання шлюбно-сімейних відносин у праві різних держав. Загальні положення про шлюбно-сімейні відносини в міжнародному приватному праві. Поняття, укладення та припинення шлюбу в міжнародному приватному праві. Колізійне регулювання укладання та розірвання шлюбу. Права та обов'язки подружжя у міжнародному приватному праві. Майнові відносини подружжя. Правовідносини між батьками і дітьми. Усиновлення та його наслідки в міжнародному приватному праві. Аліментні зобов'язання в міжнародному приватному праві.

Змістовий модуль 3.

Тема 7. Трудові відносини в міжнародному приватному праві. Загальна характеристика трудових відносин у міжнародному приватному праві. Міжнародна праця як об'єкт правового регулювання. Колізійне регулювання міжнародних трудових відносин. Колізійні прив'язки, що застосовуються до регламентації трудових відносин. Міжнародно-правове регулювання праці. Правове регулювання праці іноземців в Україні. Працевлаштування іноземців в Україні. Правове регулювання праці громадян України за кордоном. Трудові права українських громадян за кордоном. Правове регулювання праці співробітників міжнародних та міжурядових організацій.

Тема 8. Міжнародний цивільний процес. Міжнародний комерційний арбітраж. Поняття міжнародного цивільного процесу та його джерела. Загальна характеристика міжнародних договорів з питань цивільного процесу. Правове становище іноземних осіб у цивільному процесі. Міжнародна підсудність (юрисдикція) цивільних справ з іноземним елементом. Іноземні судові доручення. Виконання судових доручень іноземних судів та звернення судів України з дорученнями до іноземних судів. Визнання та примусове виконання іноземних судових рішень. Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу. Міжнародно-договірна уніфікація комерційного арбітражу. Міжнародні регламенти, типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж ЮНСІТРАЛ. Арбітражна угода та компетенція міжнародного комерційного арбітражу. Арбітражні рішення. Виконання рішень.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ.

Тематичний план

Назви тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.				
Тема 1. Загальні положення міжнародного приватного права	11	2	2	7
Тема 2. Суб'єкти міжнародного приватного права	11	2	2	7
Тема 3. Право власності у міжнародному приватному праві	11	2	2	7
Змістовий модуль 2.				
Тема 4. Правочини та зобов'язання в міжнародному приватному праві	13	4	2	7
Тема 5. Спадкові відносини в міжнародному приватному праві	11	2	2	7
Тема 6. Шлюбно-сімейні відносини в міжнародному приватному праві	11	2	2	7
Змістовий модуль 3.				
Тема 7. Трудові відносини в міжнародному приватному праві	11	2	2	7
Тема 8. Міжнародний цивільний процес. Міжнародний комерційний арбітраж	11	2	2	7
Усього годин	90	18	16	56

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Загальні положення міжнародного приватного права (2 год.)

План

1. Поняття, предмет, система, завдання та функції міжнародного приватного права
2. Методи міжнародного приватного права
3. Поняття і види джерел міжнародного приватного права
4. Колізійні норми у міжнародному приватному праві: поняття та структура
5. Види колізійних норм та основні формули прикріплення
6. Зворотне відсилання та відсилання до права третьої країни в міжнародному приватному праві
7. Обхід закону в міжнародному приватному праві
8. Застереження про публічний порядок та імперативні норми в міжнародному приватному праві

Тема 2. Суб'єкти міжнародного приватного права (2 год.)

План

1. Загальні засади правового статусу фізичних осіб як суб'єктів міжнародного приватного права
2. Правоздатність та дієздатність іноземців в Україні
3. Правове становище громадян України за кордоном
4. Юридичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права
5. Поняття особистого закону юридичної особи
6. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права
7. Законодавство України та міжнародні угоди з питань державного імунітету

Тема 3. Право власності у міжнародному приватному праві (2 год.)

План

1. Колізійні питання права власності

2. Роль принципів „закону місця знаходження речі” та „особистого закону” власника
3. Виникнення і припинення права власності та інших речових прав у міжнародному приватному праві
4. Правове становище власності України за кордоном
5. Інтелектуальна власність у міжнародному приватному праві
6. Промислова власність та її міжнародна охорона

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Правочини та зобов'язання в міжнародному приватному праві (2 год.)

План

1. Поняття та види правочинів з іноземним елементом
2. Форма і зміст правочину. Сфера дії права, що застосовується до правочину
3. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів
4. Договір міжнародного перевезення вантажів, пасажирів та їх багажу
5. Поняття та зміст позадоговірних зобов'язань у міжнародному приватному праві
6. Статут деліктного зобов'язання в міжнародному приватному праві
7. Колізійне регулювання деліктних зобов'язань
8. Особливості відшкодування шкоди, завданої іноземною державою
9. Представництво, довіреність та позовна давність у міжнародному приватному праві

Тема 5. Спадкові відносини в міжнародному приватному праві (2 год.)

План

1. Право спадкування за національним законодавством держав
2. Специфіка спадкових правовідносин міжнародного характеру
3. Основні колізії у спадкуванні за міжнародним приватним правом
4. Міжнародно-правове регулювання спадкових відносин
5. Спадкові права іноземців в Україні
6. Спадкові права українських громадян за кордоном

Тема 6. Шлюбно-сімейні відносини в міжнародному приватному праві (2 год.)

План

1. Особливості правового регулювання шлюбно-сімейних відносин у праві різних держав
2. Поняття, укладення та припинення шлюбу в міжнародному приватному праві
3. Колізійне регулювання укладання та розірвання шлюбу
4. Права та обов'язки подружжя у міжнародному приватному праві
5. Правовідносини між батьками і дітьми
6. Усиновлення та його наслідки в міжнародному приватному праві

Змістовий модуль 3.

Тема 7. Трудові відносини в міжнародному приватному праві (2 год.)

План

1. Міжнародна праця як об'єкт правового регулювання
2. Міжнародно-правове регулювання праці
3. Колізійні прив'язки, що застосовуються до регламентації трудових відносин
4. Правове регулювання праці іноземців в Україні
5. Правове регулювання праці громадян України за кордоном
6. Правове регулювання соціального захисту у відносинах з іноземним елементом

Тема 8. Міжнародний цивільний процес. Міжнародний комерційний арбітраж (2 год.)

План

1. Поняття міжнародного цивільного процесу та його джерела
2. Загальна характеристика міжнародних договорів з питань цивільного процесу
3. Правове становище іноземних осіб у цивільному процесі
4. Міжнародна підсудність (юрисдикція) цивільних справ з іноземним елементом
5. Іноземні судові доручення

6. Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу
7. Міжнародні регламенти, типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж ЮНСІТРАЛ
8. Арбітражні рішення та їх виконання

Теми презентацій (самостійна робота)

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Загальні положення міжнародного приватного права

Підготувати реферати з таких питань:

1. Становлення та розвиток міжнародного приватного права в Україні та в світі. 2. Колізійно-правовий метод регулювання відносин в міжнародному приватному праві. 3. Матеріально-правовий метод регулювання відносин в міжнародному приватному праві. 4. Внутрішнє законодавство держав як джерело міжнародного приватного права. 5. Судова та арбітражна практика як джерело міжнародного приватного права. 6. Міжнародні договори як джерело міжнародного приватного права. 7. Міжнародні звичаї як джерело міжнародного приватного права.

Самостійно опрацювати такі питання:

1. Історія науки міжнародного приватного права. 2. Доктрина як джерело міжнародного приватного права. 3. Концепція *lex mercatoria*. 4. Кваліфікація колізійної норми. 5. Конфлікт кваліфікацій. 6. Встановлення змісту та застосування іноземного права. 7. Взаємність та реторсія.

Тема 2. Суб'єкти міжнародного приватного права

Підготувати реферати з таких питань:

1. Фізичні особи в міжнародному приватному праві. 2. Іноземці за законодавством України. 3. Загальна характеристика правового статусу юридичних осіб у міжнародному приватному праві. 4. Правове становище іноземних юридичних осіб в Україні. 5. Особливості правового статусу транснаціональних корпорацій. 6. Міжнародні юридичні особи. 7. Особливості участі держави в міжнародних приватних відносинах.

Самостійно опрацювати такі питання:

1. Поняття та колізійні питання громадянства. 2. Визнання іноземця безвісно відсутнім. 3. Оголошення іноземця померлим. 4. Особливості створення і діяльності офшорних компаній. 5. Поняття та види імунітету в міжнародному приватному праві.

Тема 3. Право власності у міжнародному приватному праві

Підготувати реферати з таких питань:

1. Особливості правового регулювання відносин власності у міжнародному приватному праві. 2. Міжнародно-правова охорона авторських прав. 3. Основні міжнародні угоди щодо охорони авторських і суміжних прав. 4. Угода СОТ щодо торговельних аспектів прав інтелектуальної власності. 5. Міжнародне право промислової власності. 6. Міжнародне авторське право.

Самостійно опрацювати такі питання:

1. Право власності та інші речові права на рухоме майно, що перебуває в дорозі у міжнародному приватному праві. 2. Правове регулювання іноземних інвестицій у міжнародному приватному праві. 3. Уніфікація правових норм з питань власності. 4. Уніфікація правових норм з питань інтелектуальної власності.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Правочини та зобов'язання в міжнародному приватному праві

Підготувати реферати з таких питань:

1. Особливості колізійного регулювання договірних зобов'язань у міжнародному приватному праві. 2. Застосування Правил ІНКОТЕРМС у зовнішньоекономічних договорах. 3. Загальна характеристика угод СОТ щодо міжнародної торгівлі. 4. Міжнародні морські перевезення. 5. Міжнародні залізничні перевезення. 6. Міжнародні автомобільні перевезення. 7. Міжнародні повітряні перевезення. 8. Міжнародні річкові перевезення. 9. Міжнародні змішані перевезення. 10. Позадовірні зобов'язання у міжнародному приватному праві. 11. Деліктні зобов'язання з

іноземним елементом у законодавстві України. 12. Колізійні та матеріально-правові норми щодо позовної давності.

Самостійно опрацювати такі питання:

1. Загальні положення зовнішньоекономічних договорів (контрактів). 2. Поняття міжнародних перевезень. 3. Загальні положення про деліктні зобов'язання в національних правових системах. 4. Окремі деліктні зобов'язання в національних правових системах. 5. Види представництва в міжнародному приватному праві.

Тема 5. Спадкові відносини в міжнародному приватному праві

Підготувати реферати з таких питань:

1. Міжнародні угоди і законодавство зарубіжних країн з питань спадкування. 2. Принцип застосування закону доміцилію у питаннях спадкування. 3. Особливості спадкування за законом у міжнародному приватному праві. 4. Особливості спадкування за заповітом у міжнародному приватному праві. 5. Двосторонні договори України у питаннях спадкування. 6. Проблема уніфікації спадкових відносин.

Самостійно опрацювати такі питання:

1. Визначення складу спадщини в англо-американському праві. 2. Перехід спадщини до держави. 3. Правовий режим відумерлої спадщини у міжнародному приватному праві. 4. Роль консульських установ України в охороні спадкових прав українських громадян за кордоном.

Тема 6. Шлюбно-сімейні відносини в міжнародному приватному праві

Підготувати реферати з таких питань:

1. Загальні положення про шлюбно-сімейні відносини в міжнародному приватному праві. 2. Майнові відносини подружжя в міжнародному приватному праві. 3. Аліментні зобов'язання в міжнародному приватному праві. 4. уніфікація правового регулювання у сфері шлюбно-сімейних відносин. 5. Правило визначення компетентного правопорядку для регулювання майнових відносин подружжя, ускладнених іноземним елементом. 6. Усиновлення дитини – громадянина України громадянами України, які проживають за межами України, та іноземцями.

Самостійно опрацювати такі питання:

1. Консульські шлюби. 2. Комбінований підхід до визначення спільного особистого закону подружжя. 3. Проблема визнання розірвання шлюбу. 4. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, але проживає за її межами. 5. Обмеження у праві виїзду за кордон осіб, які мають непогашені аліментні зобов'язання.

Змістовий модуль 3.

Тема 7. Трудові відносини в міжнародному приватному праві

Підготувати реферати з таких питань:

1. Колізійне регулювання міжнародних трудових відносин. 2. Загальна характеристика трудових відносин у міжнародному приватному праві. 3. Трудові права українських громадян за кордоном. 4. Правове регулювання праці співробітників міжнародних та міжурядових організацій. 5. Трудова правосуб'єктність іноземців в Україні.

Самостійно опрацювати такі питання:

1. Міждержавна міграція робочої сили. 2. Працевлаштування іноземців в Україні. 3. Спеціальні посади і роботи, що вимагають пересування працівників однієї країни до іншої. 4. Всесвітня федерація профспілок та її роль у міжнародно-правовому регулюванні праці. 5. Основні функції Міжнародної організації праці у сфері захисту прав трудових мігрантів.

Тема 8. Міжнародний цивільний процес. Міжнародний комерційний арбітраж

Підготувати реферати з таких питань:

1. Виконання судових доручень іноземних судів. 2. Звернення судів України з дорученнями до іноземних судів. 3. Визнання та примусове виконання іноземних судових рішень. 4. Міжнародно-договірна уніфікація комерційного арбітражу. 5. Арбітражна угода та компетенція міжнародного комерційного арбітражу. 6. Проблема судового імунітету іноземної держави та її

дипломатичних представників, міжнародних (міждержавних) організацій. 7. Договірна підсудність.

Самостійно опрацювати такі питання:

1. Проблема вибору судової юрисдикції певної країни. 2. Міжнародне цивільне процесуальне право. 3. Цивільна процесуальна дієздатність іноземних осіб. 4. Підстави визнання рішення міжнародного комерційного арбітражу недійсним.

7. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

Рівень теоретичної підготовки студента визначається під час його усної відповіді на теоретичні питання на практичних заняттях, під час складання заліку (V семестр) та оцінюється за такими критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота та ґрунтовність викладу;
- доказовість викладу;
- термінологічна коректність.

Студент може отримати **5 балів** (“відмінно”), якщо його відповідь повністю відповідає змісту питання, усі основні проблеми визначені чітко, розкриті повністю та ґрунтовно; студент демонструє високий рівень доказовості викладу матеріалу з питання та може викласти свою точку зору з проблеми, що обговорюється; студент досить вільно й коректно користується юридичною термінологією.

Студент може отримати **4 бали** (“добре”), якщо його відповідь в основному відповідає змісту питання, не всі основні проблеми визначені чітко, не розкриті досить повно та ґрунтовно; студент викладає матеріал, в основному аргументуючи методичні положення, та відчуває труднощі у викладенні своєї точки зору щодо низки проблем; студент в основному правильно користується юридичною термінологією, невелика кількість помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного.

Студент може отримати **3 бали** (“задовільно”), якщо його відповідь лише частково відповідає змісту питання, основні проблеми визначені нечітко, розкриті лише частково і без належної глибини; студент викладає матеріал, майже не аргументуючи методичні положення, та не має своєї точки зору щодо більшості проблем; студент допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного.

Студент може отримати **2 бали** (“незадовільно”), якщо його відповідь не відповідає змісту питання, основні проблеми не визначені і не розкриті; доказовість викладу матеріалу і самостійні міркування відсутні; студент майже не користується юридичною термінологією.

Рівень володіння професійно-методичними вміннями визначається під час виконання студентом практичного завдання (аналіз запропонованої практичної ситуації з точки зору застосування норм права, складання власного варіанту її вирішення) на практичних заняттях, при виконанні завдань самостійної роботи, під час складання заліку (V семестр) та оцінюється за такими критеріями:

- точність та повнота виконання практичного завдання;
- обґрунтованість правового аналізу конкретної теми з точки зору їх відповідності принципам навчання, вимогам поетапного формування навичок і вмінь.

Студент може отримати **5 балів** (“відмінно”) або «зараховано», якщо завдання виконане ним повністю, є комунікативно орієнтованим, відповідає вимогам поетапного формування навичок і вмінь та принципам навчання ІМ, відбиває специфіку навчання правового матеріалу, демонструє володіння студентом юридичною термінологією. За розробку, що в основному відповідає вимогам, виконане повністю, проте має незначні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь, невелику кількість термінологічних помилок, що не перешкоджають розумінню змісту, він може отримати **4 бали** (“добре”) або «зараховано». Практичне завдання, яке виконане частково, має серйозні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь, містить значну кількість помилок, оцінюється **3 балами**

(“задовільно”) або «зараховано». Завдання, яке майже чи повністю не відповідає встановленим викладачем вимогам, демонструє недоречне вживання методичних термінів, оцінюється **0-2 балами** (“незадовільно”) або «незараховано».

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад конституції, трудового права, освітнього менеджменту, економіки, права тощо;

- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;

- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;

- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;

- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;

- виконати індивідуальне завдання

- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.

- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

8. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Назва теми	Всього балів	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Контроль на роботу	Самостійна робота
I. Загальна частина (V семестр)					
Змістовий модуль 1					
Тема 1. Загальні положення міжнародного приватного права	7	7			
Тема 2. Суб'єкти міжнародного приватного права	7	7			
Тема 3. Право власності у міжнародному приватному праві	15	7	8		
Змістовий модуль 2					
Тема 4. Правочини та зобов'язання в міжнародному приватному праві	15	7	8		
Тема 5. Спадкові відносини в міжнародному приватному праві	7	7			
Тема 6. Шлюбно-сімейні відносини в міжнародному приватному праві	7	7			

міжнародному приватному праві					
Змістовий модуль 3					
Тема 7. Трудові відносини в міжнародному приватному праві	7	7			
Тема 8. Міжнародний цивільний процес. Міжнародний комерційний арбітраж	15	7			8
Усього	80	56	16		8
Залік	20				
Разом	100				

Вид навчальної діяльності	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	8	7	до 56
Індивідуальне завдання	2	8	до 16
Самостійна робота, реферативні повідомлення, вирішення практичних задач, складання документів	1	8	до 8
Залік	1	20	до 20
Разом			до 100

9. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Визначте поняття міжнародного приватного права
2. Визначте предмет і систему міжнародного приватного права
3. Проаналізуйте методи міжнародного приватного права
4. Охарактеризуйте завдання і функції міжнародного приватного права
5. Визначте поняття і види джерел міжнародного приватного права
6. Проаналізуйте внутрішнє законодавство держав як джерело міжнародного приватного права
7. Охарактеризуйте Закон України „Про міжнародне приватне право”
8. Проаналізуйте міжнародні договори як джерело міжнародного приватного права
9. Охарактеризуйте судову та арбітражну практику як джерело міжнародного приватного права
10. Проаналізуйте міжнародні звичаї як джерело міжнародного приватного права
11. Визначте матеріально-правові норми у міжнародному приватному праві

12. Охарактеризуйте уніфіковані норми у міжнародному приватному праві
13. Визначте колізійні норми у міжнародному приватному праві
14. Охарактеризуйте загальні засади застосування і використання колізійних норм
15. Охарактеризуйте тлумачення і кваліфікацію колізійної норми та „конфлікт кваліфікацій”
16. Охарактеризуйте обхід закону, зворотнє відсилання та відсилання до закону третьої держави, застереження про публічний порядок
17. Визначте загальні засади регулювання правового статусу фізичних осіб у міжнародному приватному праві
18. Визначте загальні питання правового статусу громадян України за кордоном
19. Визначте правовий статус іноземців в Україні
20. Охарактеризуйте цивільно-правову відповідальність іноземців в Україні
21. Охарактеризуйте особливості правового статусу біпатридів
22. Визначте поняття „юридична особа” у міжнародному приватному праві, її особистий статут і „національність”
23. Охарактеризуйте організаційно-правові форми та надайте загальну характеристику правового статусу іноземних суб’єктів господарювання
24. Визначте правовий статус представництв іноземних суб’єктів господарської діяльності
25. Охарактеризуйте транснаціональні корпорації та міжнародних юридичних осіб
26. Визначте правовий статус суб’єктів господарювання України за кордоном
27. Охарактеризуйте державу як суб’єкт міжнародного приватного права
28. Охарактеризуйте імунітет держави та його види
29. Охарактеризуйте Україну як суб’єкт міжнародного приватного права
30. Визначте право власності у міжнародно-приватних відносинах за законодавством України
31. Охарактеризуйте колізійні питання права власності у міжнародному приватному праві
32. Охарактеризуйте колізійні питання права власності за законодавством України
33. Визначте загальні положення міжнародно-правового регулювання відносин інтелектуальної власності
34. Проаналізуйте міжнародне авторське право
35. Проаналізуйте міжнародне право промислової власності
36. Визначте загальні положення про регулювання зовнішньоекономічних договорів (контрактів) за законодавством України
37. Проаналізуйте міжнародні договори України про торговельно-економічне та інші види співробітництва
38. Охарактеризуйте типові умови зовнішньоекономічного договору (контракту)
39. Проаналізуйте міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів (Правила Інкотермс)
40. Охарактеризуйте Конвенцію ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів
41. Охарактеризуйте особливості правового регулювання окремих видів зовнішньоекономічних договорів (контрактів)
42. Визначте умови розрахунків за зовнішньоекономічними договорами (контрактами)
43. Визначте загальні засади правового регулювання міжнародних перевезень
44. Проаналізуйте міжнародні залізничні перевезення
45. Проаналізуйте міжнародні автомобільні перевезення
46. Проаналізуйте міжнародні повітряні перевезення
47. Проаналізуйте міжнародні морські перевезення
48. Визначте поняття та умови укладення шлюбу за національним правом
49. Охарактеризуйте особисті та майнові відносини між подружжям за національним правом
50. Охарактеризуйте розірвання шлюбу за національним правом
51. Проаналізуйте міжнародно-правове регулювання шлюбно-сімейних відносин
52. Проаналізуйте міжнародно-правове регулювання усиновлення
53. Визначте право спадкування за національним законодавством
54. Охарактеризуйте колізії законів у сфері спадкування
55. Визначте положення українських громадян при успадкуванні за кордоном

56. Охарактеризуйте перехід спадщини до держави
57. Проаналізуйте трудові відносини з іноземним елементом та джерела їх регулювання
58. Охарактеризуйте колізійні прив'язки, застосовувані до регламентації трудових відносин з іноземним елементом
59. Охарактеризуйте двосторонні договори України про працевлаштування та соціальний захист працівників
60. Охарактеризуйте працю громадян України за кордоном
61. Охарактеризуйте працю іноземців в Україні
62. Проаналізуйте відшкодування шкоди працівникові за міжнародними договорами України
63. Визначте зобов'язання із заподіяння шкоди
64. Визначте поняття міжнародного цивільного процесу
65. Проаналізуйте визначення підсудності та пророгаційні угоди
66. Визначте право на судовий захист і цивільно-процесуальні права іноземців в Україні
67. Визначте процесуальне положення іноземної держави
68. Проаналізуйте встановлення змісту іноземного права
69. Проаналізуйте виконання судових доручень
70. Проаналізуйте визнання і виконання рішень іноземних судів
71. Проаналізуйте нотаріальні дії
72. Проаналізуйте поняття арбітражу і види третейських (арбітражних) судів
73. Охарактеризуйте джерела правового регулювання арбітражного розгляду спорів
74. Охарактеризуйте арбітражний розгляд спорів у практиці
75. Проаналізуйте визнання і виконання арбітражних рішень

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальна програма
 Робоча програма навчальної дисципліни
 Перелік рекомендованої літератури з курсу
 Методичні матеріали до практичних занять
 Питання для самостійного опрацювання
 Тематика рефератів
 Перелік питань для підсумкового контролю знань

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основні нормативно-правові акти

1. Конституція України.
2. Цивільний кодекс України.
3. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р.
4. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 4 лютого 1994 р.
5. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001 р.
6. Про біженців: Закон України від 21 червня 2001 р.
7. Про правовий статус закордонних українців: Закон України від 4 березня 2004 р.
8. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1996 р.
9. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р.

Основна література

1. Дахно І.І. Міжнародне приватне право: навч. посібник / І.І.Дахно. – К.: ЦУЛ, 2008. – 316 с.
2. Международный коммерческий арбитраж в Украине. Законодательство и практика / под ред. И.Г. Побирченко. – К.: ИнЮре, 2000. – 973 с.
3. Міжнародне приватне право: курс лекцій. – К.: Атіка, 2009. – 215 с.
4. Міжнародне приватне право: навч. посібник / В.М. Коссак, М.О. Михайлів. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2007. – 48 с.

5. Міжнародне приватне право: науково-практичний коментар Закону України / А.С. Довгерт, В.І. Кисіль, О.Ю. Серьогін та ін.: за ред. А.С. Довгерта. – К., 2008. – 352 с.
6. Міжнародне приватне право / за заг. ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 368 с.
7. Міжнародне приватне право / за ред. С.Г. Кузьменка. – К.: ЦУЛ, 2010. – 316 с.
8. Міжнародне приватне право. Загальна частина : підручник / за ред. А.С. Довгерта, В.І. Кисіля. – К.: Алерта, 2012. – 376 с.
9. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. В.П. Жушмана, І. А. Шуміло. – Х.: Право, 2012. – 320 с.
10. Степанюк А.А. Міжнародне приватне право: підручник / А.А. Степанюк. – Х.: Кроссруд, 2008. – 696 с.
11. Чубарев В.Л. Міжнародне приватне право: навч. посібник / В.Л. Чубарев. – К.: Атіка, 2006. – 608 с.
12. Юлдашев, О.Х. Міжнародне приватне право: теоретичні та прикладні аспекти / О.Х. Юлдашев. – К.: МАУП, 2004. — 576 с.

Додаткова література

1. Богуславский М.М. Международное частное право: элементар. курс / М.М. Богуславский. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2007. – 462 с.
2. Виговський О.І. Концептуальні засади вирішення колізій у сфері міжнародного речового права / О.І. Виговський // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2011. – № 5. – С. 66–71.
3. Віхров О.П. Міжнародне приватне право: Конспект лекцій / Віхров О.П., Галіахметов І.А. – Чернігів: РВВ ЧДІЕУ, 2004. – 214 с.
4. Дахно І.І. Міжнародне економічне право: курс лекцій / І.І. Дахно. – 2-ге вид. – К.: МАУП, 2003. – 160 с.
5. Кисіль В. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві / В. Кисіль // Право України. – 2013. – № 7. – С. 154–182.
6. Комаров В.В. Международный коммерческий арбитраж / В.В. Комаров. – Х.: Основы, 1995. – 301 с.
7. Мащенко В.В. Правовой режим собственности в международном частном праве / В.В. Мащенко. – К., 1980. – 287 с.
8. Мережко О. Міжцивілізаційні колізії в міжнародному приватному праві / О. Мережко // Юридичний журнал. – 2009. – № 5. – С. 34–36.
9. Мережко А.А. Наука международного частного права: история и современность / А.А. Мережко. – К.: Таксон, 2006. – 356 с.
10. Мережко А.А. Транснациональное торговое право (lex mercatoria) / А.А. Мережко. – К.: Таксон, 2002. – 464 с.
11. Мирзоев Р.А. Суть и содержание защиты имущественных прав иностранных физических и юридических лиц / Мирзоев Р.А. // Право і суспільство. – 2011. – № 4. – С. 236–242.
12. Михайлів М.О. Особливості колізійного регулювання права власності та інших речових прав у міжнародному приватному праві / М. Михайлів // Право України. – 2013. – № 7. – С. 71–81.
13. Розгон О.В. Деякі колізійні питання регулювання спадкових відносин з іноземним елементом / О.В. Розгон // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2009. – № 872: Серія "Право", Вип. 6. – С. 104–108.
14. Степанюк А.А. Коллизии наследования в международном частном праве: монографія / А.А. Степанюк. – Х.: Фоліо, 2004. – 160 с.
15. Хачатрян В. Колізійні питання правового регулювання відносин власності в контексті договорів про правову допомогу / В. Хачатрян // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 1. – С. 39–42.
16. Христенко Н. Зародження права власності в міжнародному праві / Н. Христенко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 3. – С. 148–150.

17. Шупінська О. Колізійне регулювання відносин власності в міжнародному приватному праві деяких країн Європейського Союзу / О. Шупінська // Право України. – 2007. – № 12. – С. 130–134.
18. Шупінська О. Становлення інституту права власності в міжнародному приватному праві / О. Шупінська // Право України. – 2006. – № 7. – С. 127–130.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.rada.gov.ua>
2. <http://www.kmu.gov.ua>
3. <http://www.president.gov.ua>
4. <http://www.bank.gov.ua>
5. <http://www.sfs.gov.ua>
6. <http://www.customs.gov.ua>
7. <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. <http://www.menr.gov.ua>
9. <http://www.mof.gov.ua>
10. <http://www.me.gov.ua>
11. <http://www.drs.gov.ua>
12. <http://www.arbitr.gov.ua>
13. <http://www.spfu.gov.ua>
14. <http://www.rp.gov.ua>
15. <http://www.nssmc.gov.ua>
16. <http://www.mtu.gov.ua>